

Кримінальні провадження за участю банків

Тарас Пошиванюк, партнер ЮК EQUITY

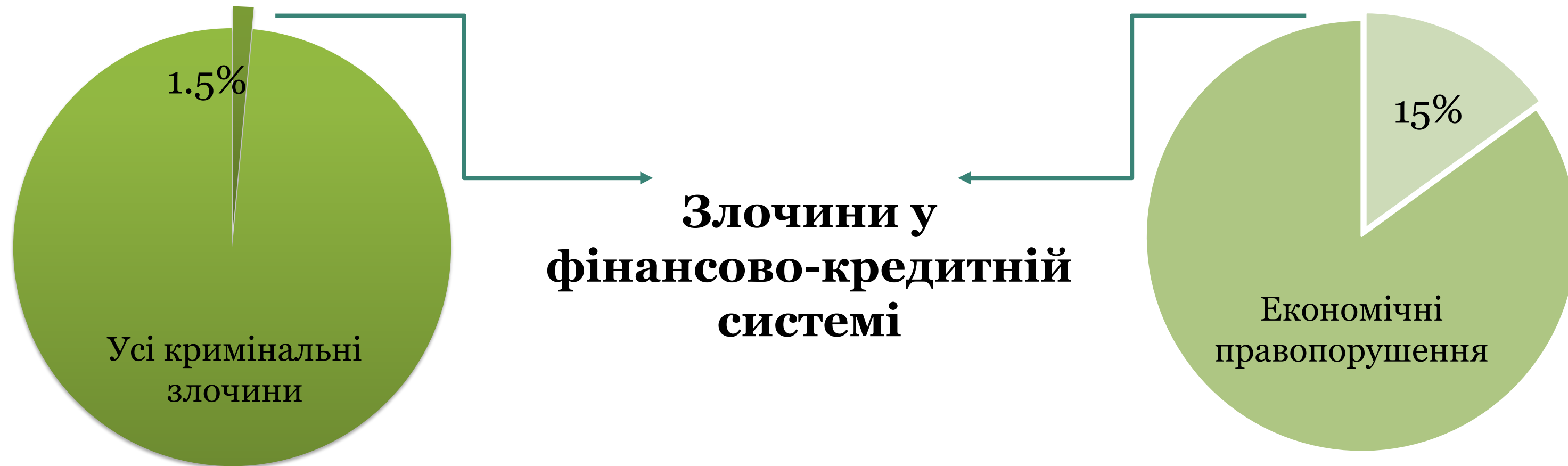
EQUITY
attorneys at law

Безпека банківської сфери є обов'язковою умовою нормального функціонування економіки країни, важливим напрямком гарантування економічної стабільності, тому належить до важливих функцій держави.

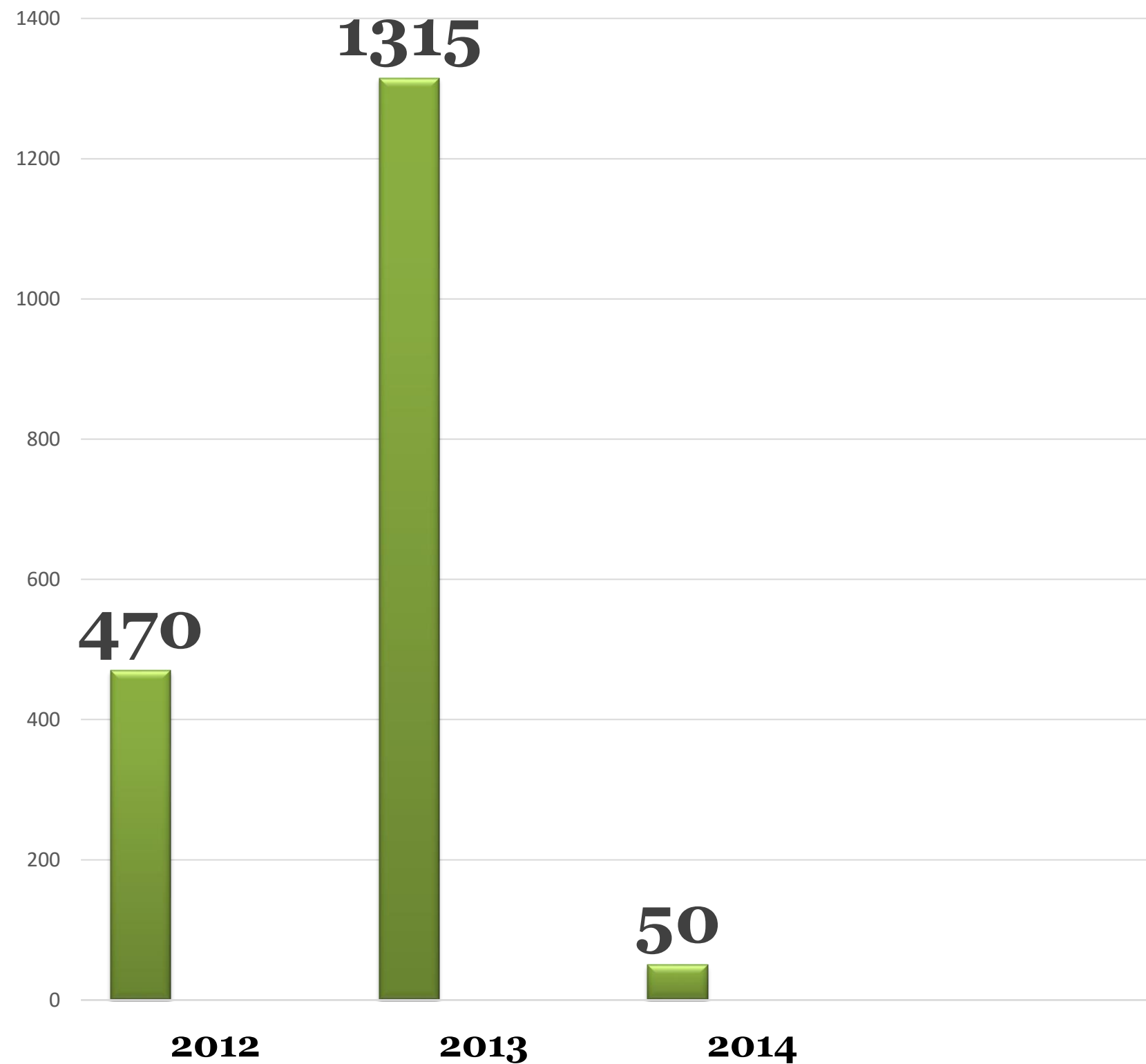
Виявлення та нейтралізація протиправних посягань, що вчиняються у сфері банківської діяльності, вимагають комплексного підходу та є першочерговим напрямком діяльності як державних правоохоронних органів, так і самих банківських структур.

**Міністр внутрішніх справ
Аваков А.Б.**

СТАТИСТИКА

Кількість злочинів у кредитно-фінансовій сфері:

У 2013 році:

◀ пред'явлено повідомлення про підозру:
1 066 особам

матеріалів направлено до суду:
996

Фонд гарантування вкладів
подав до правоохоронних органів:

5 296 заяв
на **423** млрд грн.

До Єдиного реєстру досудових
розслідувань внесли

2 696 справ
на **258** млрд грн.

По факту суди винесли всього

12 обвинувальних вироків
на **430** млн грн.

Закрито провадження

у **385** випадках.

	Кількість	%	Сума	%
Розкрадання коштів, в т.ч. шляхом їх виведення з банку та заніми застави, що призвело до неплатоспроможності банку	315	6%	70 443 732 грн	17%
Замах на розкрадання коштів Фонду шляхом дроблення коштів юридичних та фізичних осіб на рахунки до 200 тис грн	1332	25%	6 807 826 грн	2%
Зловживання та недбалість службових осіб банків	656	12%	100 693 432 грн	24%
Розкрадання кредитних коштів позичальниками	1026	19%	42 536 227 грн	10%
Інші злочини, вчинені позичальниками та вкладниками	906	17%	68 938 376 грн	16%
Інші (крадіжки, заволодіння майном орендодавцями, перешкоджання в роботі тощо)	975	18%	97 762 441 грн	23%
Доведення до неплатоспроможності	86	2%	97 762 441 грн	23%
Всього:	5296		423 307 283 грн	

ВИДИ ЗЛОЧИНІВ

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – це корисливі посягання на фінансові ресурси банків або інших кредитно-фінансових установ, вчинені з використанням певних кредитно-банківських операцій уповноваженими на їхнє здійснення суб'єктами підприємницької діяльності або іншими особами

Банки можуть бути як об'єктами злочинних посягань, так і інструментами досягнення злочинної мети.

Класифікація

Злочини, пов'язані з посяганням на майно та грошові кошти банку, кошти його клієнтів, або кошти суб'єктів підприємницької діяльності.

- 1.** Злочини, що вчинюються **не працівниками банківських установ, а іншими особами:**
  - ▶ шахрайство (ст. 190 КК);
  - ▶ заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК);
  - ▶ незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення (ст. 200 КК);
  - ▶ службове підроблення (ст. 366 КК).

Класифікація

Злочини, пов'язані з посяганням на майно та грошові кошти банку, кошти його клієнтів, або кошти суб'єктів підприємницької діяльності.

---

2. Злочини, що вчинюються службовими особами банку:

- ▶ привласнення, розтата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК);
- ▶ легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК);
- ▶ доведення банку до неплатоспроможності (ст. 218-1 КК);
- ▶ шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК);

Класифікація

Злочини, пов'язані з посяганням на майно та грошові кошти банку, кошти його клієнтів, або кошти суб'єктів підприємницької діяльності.

З. Злочини, що вчинюються **організованими групами**, до складу яких належать як сторонні особи, так і працівники банку:

- ▶ шахрайство (ст. 190 КК);
- ▶ порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів (ст. 223-2 КК);
- ▶ несанкціоноване втручання у роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку (ст. 361 КК).

ПОРЯДОК РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Документи, якими регулюється порядок проведення досудового розслідування

1. Методичні рекомендації МВС «Особливості розслідування злочинів, вчинених шляхом кредитно-фінансових операцій»;
2. Методичні рекомендації Генеральної прокуратури України щодо виявлення, розкриття та розслідування злочинів, що вчиняються з використанням банківських послуг та технологій.
3. Рекомендації ГПУ Щодо особливостей досудового розслідування та процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені з використанням електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.
4. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ;

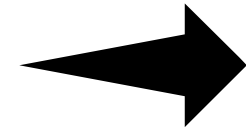
ПОРЯДОК РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

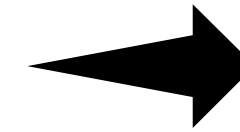
Мета таких дій - отримати компрометуючі свідчення щодо акціонерів банку!

План Дій Сторони Захисту

Оскарження дій НБУ щодо
проведення перевірки АТ
«Ощадбанк»

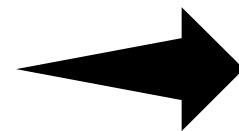

Рецензування звіту про оцінку
вартості майнових прав
08.01.2014 року

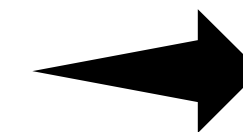

Проведення товарознавчої
експертизи вартості елеватора та
обладнання

Призначення та проведення
судово-економічної експертизи

Призначення та проведення
науково-правової експертизи

Рецензування звіту про оцінку
елеватора та обладнання

БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ

Проблемним аспектом, з яким стикалися правоохоронні органи на стадії порушення кримінальної справи про економічні злочини, в яких фігурують банківські установи, є **розкриття даних банківської таємниці.**

БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ

---

1. Відомості про стан рахунків клієнтів;
2. Операції, які були проведені на користь чи за дорученням клієнта, здійснені ним угоди;
3. Інформація щодо звітності за окремим банком, за винятком тієї, що підлягає опублікуванню, та деяка інша інформація.

! Однак, обсяг банківської таємниці на практиці дещо ширший.

Наприклад

Копії документів ТОВ, які перебувають у володінні АТ та містять банківську таємницю по рахунку за наступними реквізитами саме:

- ▶ Адреса клієнта, документація, яка свідчить про отримання від працівників банку електронної картки зі зразком підпису службових осіб ТОВ.
- ▶ Копій наступних документів: договорів на встановлення системи «Банк-Клієнт», акти виконаних робіт, а також технічної документації щодо проведення працівниками банку інсталяції на комп`ютер ТОВ вказаної системи тощо.
- ▶ Копії документів, що були надані ТОВ банку з метою відкриття банківських рахунків;

ЯК БУЛО РАНІШЕ?

Порядок одержання інформації, що містить банківську таємницю

Ст. 62 Закону України «Про банки та банківську діяльність»

П. 3-4 ч. 1 статті 62 зазначено, що органи прокуратури, безпеки, внутрішніх справ, податкової служби мають право отримати інформацію стосовно операцій за рахунками юридичних осіб та фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності за конкретний проміжок часу.

*органи Державної податкової служби України мають право отримувати вищезазначену інформацію лише з питань оподаткування або валютного контролю.

Постанова Національного банку України № 267 від 14.07.2006

Р. П.3 Постанови встановлено, що інформація, яка становить банківську таємницю надається з дозволу власника цієї інформації та за рішенням суду.

31.10.2019 р. Верховна Рада України прийняла Закон України №63 ІХ

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів».

Прийняття Закону спрямоване на:

- відновлення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення;
- запровадження інституту стягнення в дохід держави необґрунтованих активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

ст. 64 Закону України «Про банки і банківську діяльність»

Банки мають інформувати **спеціально вповноважений орган виконавчої влади** з питань фінансового моніторингу щодо сумнівних операцій клієнтів, якщо є підозра в отриманні коштів злочинним шляхом або іншого сумнівного походження.

Таким органом є Державна служба фінансового моніторингу України

Зміст взаємодії

Надання ДСФМ України відповідних узагальнених матеріалів (досьє) на адресу правоохоронних органів щодо фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму.

*Це регламентується через спільні накази ДСФМ України з:

- Генеральною прокуратурою України;
- Службою безпеки України;
- Міністерством внутрішніх справ України;
- Державною податковою службою України.

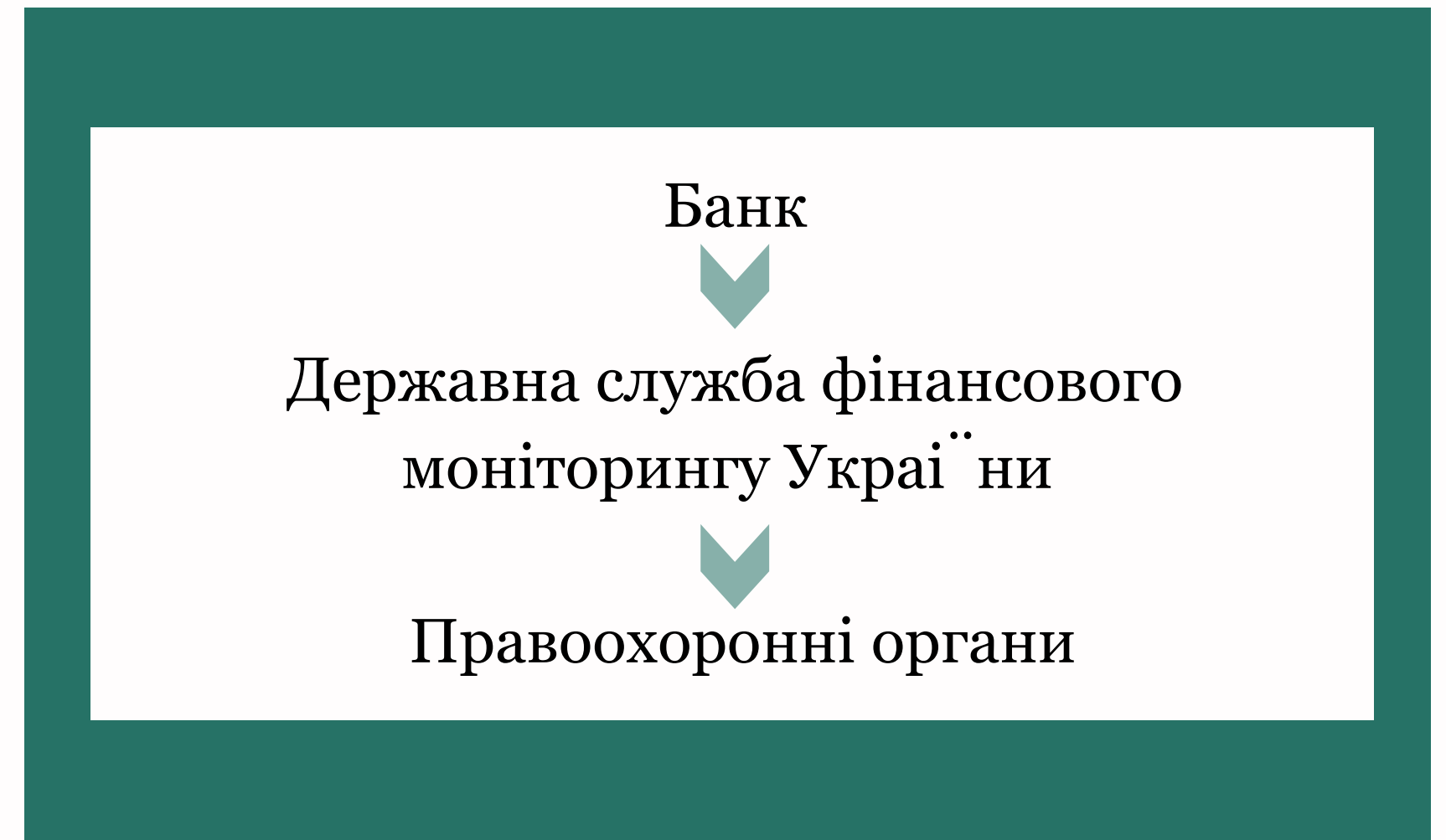
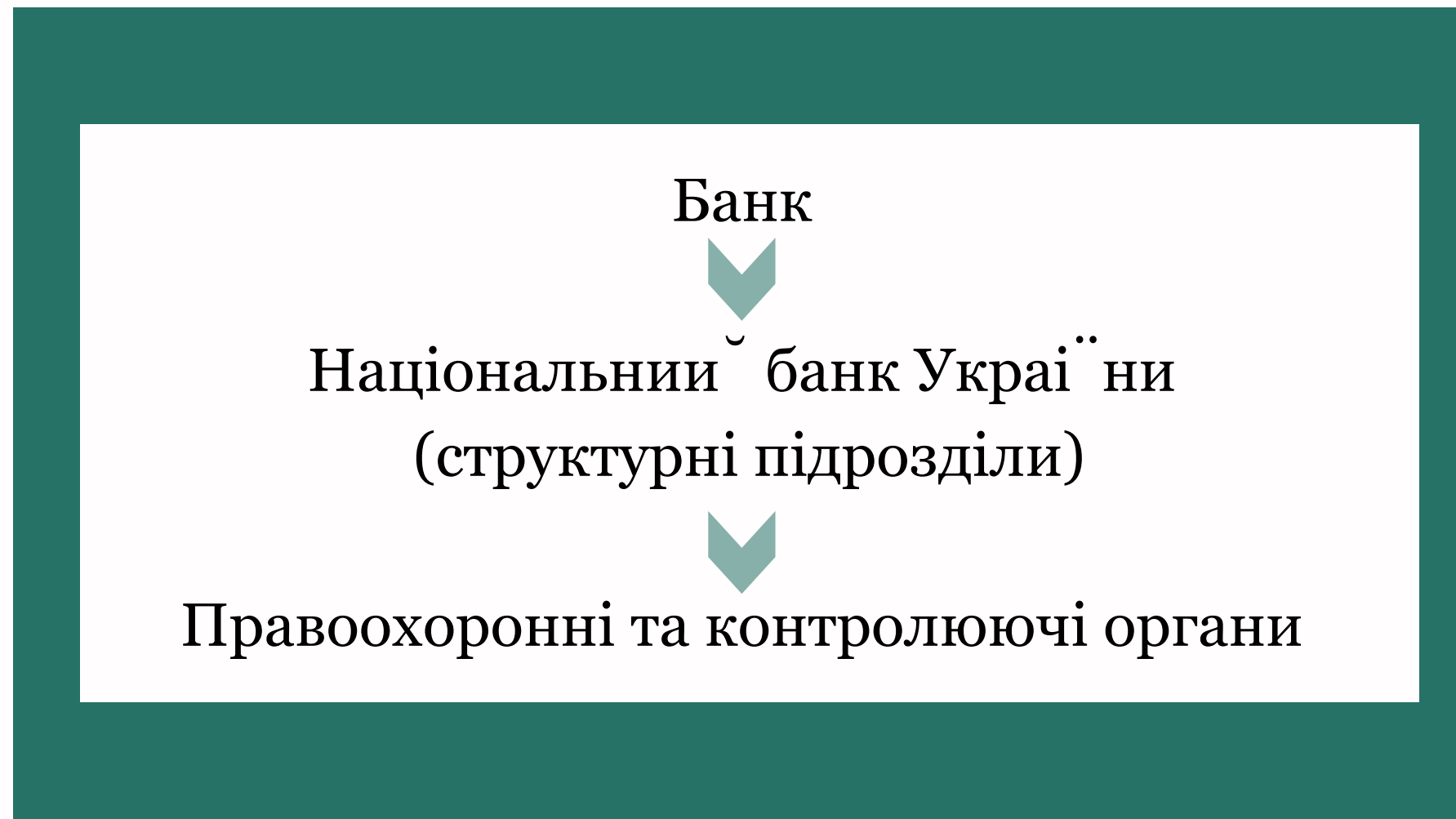
ст.ст. 8, 17, 18 Закону України «Про організації й правові основи боротьби з організованою злочинністю»

- ▶ НБУ є суб'єктом взаємодії з правоохоронними органами в боротьбі зі злочинністю;
- ▶ НБУ контролює діяльність банків щодо дотримання порядку ведення розрахунків в іноземній валюті;
- ▶ НБУ проводить інспекційні перевірки банків відповідно до Законів України «Про банки та банківську діяльність» та «Про Національний банк України»

Національний банк України повинен надавати інформацію спецпідрозділам, яка може бути пов'язана з подією злочину в сфері діяльності банків.

Як **альтернативний метод пошуку**, збору та отримання необхідної інформації про зловживання можна представити **такі моделі, як:**

**Законом були внесені зміни до низки нормативно-правових актів, у тому числі до
Закону України «Про банки і банківську діяльність», а саме до ст. 62**

Було дозволено без рішення суду надавати інформацію щодо операцій за рахунками конкретної юридичної особи, фізичної особи-суб'єкта підприємницької діяльності або фізичної особи за конкретний проміжок часу із зазначенням контрагентів на письмову вимогу таких державних органів:

- ▶ органів прокуратури України, СБУ, ДБР, Національної поліції, НАБУ, Антимонопольного комітету України;
- ▶ органів прокуратури України, ДБР, НАБУ у справах щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості в межах їхньої компетенції;
- ▶ НАБУ в межах його компетенції, в тому числі у справах щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості, на його письмову вимогу щодо рахунків, вкладів, правочинів, операцій за рахунками або без відкриття рахунків.

**З'явилася потреба в упорядкуванні
норм Правил зберігання, захисту,
використання та розкриття банківської
таємниці
затверджених постановою
Правління Національного банку
України від 14.07.2006 р. №267.**

**Необхідні зміни були затвердженні
Постановою Правління
Національного банку України від
31.01.2020 р. №13.**

! Постанова №13 набирає чинності з дня, наступного за
днем її офіційного опублікування.

**Отже, нові правила розкриття інформації
почали діяти з 01.02.2020 р., окрім п. 3, який
набирає чинності з 01.04.2020 р.*

Інформація, яку повинна містити Вимога відповідного державного органу на отримання інформації, яка містить банківську таємницю (відповідно до ст. 62 Закону)

- ▶ Вимога повинна бути викладена на бланку державного органу встановленої форми або надіслана в електронному вигляді;
- ▶ Надана за підписом керівника державного органу (чи його заступника);
- ▶ Скріплена гербовою печаткою, або завірена кваліфікованим електронним підписом керівника державного органу (чи його заступника);
- ▶ Містити передбачені цим Законом підстави для отримання такої інформації;
- ▶ Містити посилання на норми закону, відповідно до яких державний орган має право на отримання такої інформації.

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!**

EQUITY
attorneys at law